

Elokuvatutkimuksen jatko-opiskelusta Yhdysvalloissa ja Iowassa

Suomen Akatemian aloitteesta ja sen tukemana kiireellä aloitettu ns. "graduate school" -järjestelmä, jolla ennen tarkoitettiin yksinkertaisesti jatkokoulutusta, sai nimensä ja osin herätensä Yhdysvaltain tohtorikoulutusohjelmista. Humanistisissa ja yhteiskuntatieteissä yhtäläisyydet suomalaisen ja amerikkalaisen jatkokoulutuksen välillä jäävät kuitenkin paljolti tuohon kömpelöön lainasanaan.

Suomalainen "jatkokoulutus" näyttää perustuvan uudessakin järjestelmässä turhan vähäiseen ohjaukseen ja olemattomaan koulutukseen, jonka puutetta eivät korvaa jatkokoulutettavien ja ohjaajien tapaamiset pari kertaa kuukaudessa tai vuodessa. Jatkokoulutettavilta ei edellytetä kurssien suorittamista; toisaalta heille ei juuri pystytä tarjoamaan opetusta — tähän on tietysti erinäisiä syitä, kuten esimerkiksi rahan puute, se että osa jatkokoulutettavista opiskelee työn ohella, vaikeudet löytää päteviä vetäjiä kurseille ja monien ohjelmien pienuus. "Jatkokoulutus" tarkoittaa yhä työskentelyä yksin työhuoneessa ja kirjastossa väitöskirjan parissa.

Amerikkalainen jatkokoulutus — ainakin elokuvatutkimuksessa — perustuu sen sijaan kokopäivätoimiseen opiskeluun. Tällainen järjestelmä edellyttää usein sekä opiskelijoilta että professoreilta enemmän kuin suomalainen jatkokoulutus: opiskelijalta se vaatii aika täydellistä antautumista kunkin valitsemal-

le alalle ja halukkuutta tehdä paljon työtä; professoreilta järjestelmä taas edellyttää (opetuksen osalta) valmiutta opettaa sekä perus- ja uusinta kirjallisuutta kattavia kursseja, joista on oikeasti hyötyä alan jatkokoulutettaville. Sen sijaan että opiskelijat tyytyisivät siihen, että professori esim. lukisi vanhoja luentomuistiinpanojaan, opiskelijat odottavat professoreiltaan sellaisen tiedon jakamista, mitä he eivät itse saisi lukemalla tiettyä artikkelia tai kirjaa.

Viiden vuoden opinnot

University of Iowa sijaitsee Yhdysvaltain keskilännessä, noin 60 000 — 70 000 asukkaan Iowa Cityssa (Iowan osavaltion entinen pääkaupunki). Opiskelijoita yliopistossa on vajaa 30000, joista elokuvatutkimuksen graduate studies -ohjelmassa olevia lienee tuollaiset 60. University of Iowan Film Studies -ohjelmaan otetaan vuosittain vajaa 10 MA-opiskelijaa ja yhdestä riippuen tuollaiset kahdesta kuuteen Ph.D.-opiskelijaa. Itse aloitin opinnot yliopistossa syksyllä 1994 kahden muun Ph.D.-opiskelijan ja yhdeksän MA-opiskelijan kanssa.

Film Studies -ohjelma on Iowassa osa Communication Studies -laitosta, johon kuuluvat lisäksi seuraavat ohjelmat: media studies, production studies, communication, rhetorical studies. Elokuvatutkimuksen jatkokoulutusohjelma on periaattees-

sa nelivuotinen, kolmen vuoden edestä kursseja ja vuosi väitöskirjan kirjoittamista. Käytännössä keskimääräinen valmistumisaika on kuitenkin lähempänä viittä ja puolta vuotta. Täckäläisellä terminologialla ilmaistuna ohjelman laajuus on 72 sh. (semester hours) väitöskirjan lisäksi, mikä Suomessa vastaisi noin 150 opintoviikon jatko-opintoja väitöskirjan lisäksi. Siten suomalainen kuva kolmivuotisesta (amerikkalaisesta) tohtorikoulutuksesta, minkä mukaan on mitoitettu mm. Akatemian ulkomaan apurahat ja monet viimeaikaiset opetusministeriön koulutustavoitteet, ei aina aivan vastaa todellisuutta.

Yksi keskeinen ero täckäläisen ja suomalaisen jatkokoulutuksen välillä on sen nivoutuminen perusopetukseen. Toisin kuin Suomessa usein ehkä ajatellaan, graduate school koostuu täällä sekä opiskelijoista, jotka suorittavat BA:stä (HuK:ia vastaava tutkinto) MA:hin (meidän FK) johtavia opintoja, että MA:n jälkeisiä opintoja suorittavista. Tällä on useita tärkeitä seurauksia. Ensinnäkin yllä mainitsemani 72 sh:n kohdalla se tarkoittaa, että siihen lasketaan usein jonkin verran MA:tä "edeltäneitä" opintoja. Toiseksi, graduate schoolin institutionaalista järjestämisestä seuraa, että ns. perustutkinnon kahta viimeistä vuotta (ts. BA:stä MA:hin) suorittavat voivat valita ohjelmaansa kursseja, joita suorittavat tohtorikoulutettavat (ja osin toisin

päin). Yksi tämän järjestelmän selvä etu — verrattuna nykyiseen suomalaiseen sovellukseen — on yksinkertaisesti resurssien säästäminen: jatkokoulutuskurssija voidaan käyttää perusopin-
tojen loppuvaiheen osana, mikä mahdollistaisi Suomessa välittömästi jatkokoulutuskelpoisten kurssien järjestämisen.

Tällainen liukuma perustutkinnon kahden viimeisen vuoden ja jatkokoulutuksen välillä liittyy koulutuspoliittisiin eroihin. Täkäläinen ohjelma näyttää perustuvan ajatukseen, että ihmiset kouluttautuvat tutkijoiksi vasta jatkokoulutusohjelmassa. Käytännössä tämä tarkoittaa mm. sitä, että useimmat ohjelmat eivät vaadi opiskelijoilta tutkielmaa MA:hin (joskin BA:hin sen sijaan saatetaan kirjoittaa joissakin tapauksissa suomalais- ta gradua selkeästi lyhyempi oppinäyte). Tutkielman sijasta esimerkiksi Iowassa MA-opinnot päättää iso kaksipäiväinen kirjallinen koe, joka testaa opiskelijan tiedot kolmella opiskelijan itsensä valitsemalla elokuvatutkimuksen osa-alueella (esim. elokuvateoria, amerikkalainen elokuva, ns. "world cinema"). Kokeesta ei tule arvosanaa, mutta sen hyväksyttävä suorittaminen on valmistumisen edellytys.

Opiskelijakeskeistä opiskelua

Graduate schoolin opinnot eroavat aika paljon Suomen kokeuksistani. Kuten edellä kerroin, samoilla graduate schoolin kursseilla voi olla yhtä hyvin BA:nsä juuri suorittaneita kuin väitöskirjaansa aloitteleviakin opiskelijoita. Mitään varsinaista eroa MA- ja Ph.D.-opiskelijoiden välille ei tehdä vaikka kurssit onkin periaatteessa jaettu vaikeusasteen mukaan kuuteen eri tasoon (pelkästään undergraduate-opiskelijoille tarkoitettut, sekä undergraduate- että graduate-opiskelijoille soveltuvat ja

THE UNIVERSITY OF IOWA

pelkästään graduate-opiskelijoille tarkoitettut [periaatteessa neljä eri vaikeusastetta]).

Kurssikokonaisuudet ovat täällä myös selvästi laajempia kuin Suomessa. Lukukauden kestäessä 16 viikkoa ja kurssien kokoontuessa kahdesti tai kolmesti viikossa, tuntiin tai puoli- toista kerralla, kurssin vetäjillä on mahdollisuus luetuttaa opiskelijoilla melkoisia sivumääriä tekstiä. Saamme jokaiseksi luentokerraksi luettavaa noin 50—120 sivua kurssista ja kerrasta riippuen. Varsinaiset seminaarit eroavat muista siinä, että ne kokoontuvat vain kerran viikossa kahdeksi kolmeksi tunniksi kerrallaan. Luetun määrä myös nousee seminaarien kohdalla suorassa suhteessa tapaamiskertojen vähyteen: esimerkiksi Nietzsche, Adorno ja Foucault -seminaarissamme luimme useimmiten yhden kirjan tai 150—200 sivun verran tekstiä viikossa.

Opiskelun painopiste on seminaarimuodossa ja opiskelijoiden aktiivisuudessa. Kurssien vetäjät luennoivat harvoin — oikeastaan eivät juuri koskaan — koko tuntia. He saattavat alustaa silloin tällöin vartin tai kauemminkin, mutta useimmiten painopiste on keskusteluluontoisessa opetuksessa, ts. tunnille lue-

tun materiaalin työstämisessä keskustelemalla siitä.

Kurssit suoritetaan useimmiten kirjoittamalla lukukauden aikana lyhyitä tekstejä, pitämällä esitelmää sekä loppuspesseillä; joillakin kursseilla voi olla myös kurssin puolivälissä ja sen päätteeksi tavallinen koe. Tämä koe voi olla tunnilla suoritettava (mahdollisesti "open book", eli opiskelijoilla saa olla luettu materiaali mukana kokeessa) tai "take home" eli kotona suoritettava esseetyyppinen koe. Kirjaintenttejä ei ole käytännössä lainkaan, ainoastaan kesän aikana voi suorittaa ns. "itsenäisiä opintoja" (independent studies) joihin voi kuulua kirjojen lukemista, niiden raportointia, esseiden kirjoittamista yms.

Kuten tästä kuvauksesta voi päätellä, kurssit ovat aika työläitä. Kurssit myös kattavat kerralla laajemman alueen kuin Suomessa. Graduate Schoolissa opiskelijat ottavatkin yleensä vain kolme tai neljä kurssia lukukautta kohden.

Tieteidenvälistä elokuvatutkimusta

University of Iowan Film Studies -ohjelman peruspiirteitä on voimakas painotus tieteidenvälisyyteen. Meitä kehoitetaan aktiivisesti hakeutumaan muiden laitosten kursseille. Minun kohdallani tämä tarkoitti vuoden 1994 syksyllä sitä, että otin yhden elokuvatutkimuksen kurssin: Advanced Film Theory, jonka aiheena oli tällä kertaa Popular Film Criticism (opettajana vieraili New York Universityssä Ph.D.:nsä tehnyt Leo Charney). Sen lisäksi suoritin Michael Saenzin vetämän erinomaisen populaarikulttuurin tutkimuksen kurssin, Tom Levisin hyödyllisen Marxist Literary Theory -kurssin ja suppean, kaikille uusille opiskelijoille pakollisen Introduction to Research -kurssin.

Kevään 1995 osalta ohjelmani koostui Nietzsche, Adorno ja Foucault -seminaarista (opettaja Ruedi Kuenzli), Rick Altmanin vetämästä seminaarista, joka tarkasteli äänen tuloa Hollywoodiin sekä elokuvan ja muiden ääniteknologioiden kytkentöjä sotien välisenä aikana, sekä Garrett Stewartin Narratologia ja elokuva -seminaarista. Kesän käytin opiskelemalla Frankfurtin koulukuntaa ja parantamalla saksan luetun ymmärrystä. Syksyn 1995 osalta ohjelmani koostuu feministisestä elokuvateoriasta (Lauren Rabinovitz opettajana), Andre Bazinin vaikutusta tarkastelevasta kurssista (Dudley Andrew) ja kirjallisuustieteen järjestämästä seminaarista, jonka aiheena on Ruumiin politiikat ja politisoituminen. Näiden lisäksi Film Studies -ohjelma tarjoaa graduate-opiskelijoilleen syksyllä mm. seuraavat kurssit: Film Styles and Genres: Western, Narrative and Cinema, Topics in Latin American Film: Cinema and Intelligentsia, Seminar: Film Theory (Genre Theory).

Yksi Iowan Film Studies -ohjelman erityispiirteitä (verrattuna eräiden muiden yliopistojen ohjelmiin) on Qualifying Exam. Täällä koe koostuu kaksipäiväisestä (2 x 4 tuntia) kirjallisesta osuudesta, puolentoista tunnin suullisesta kokeesta, johon sisältyy opiskelijan lyhyt alustus, viikonlopun aikana kirjoitettavasta esseestä joka perustuu perjantaina näytettyyn elokuvaan tai vaikkapa silloin käteen saatuun jonkin lehden erikoisnumeroon, etukäteen valmistetusta esseestä sekä kriittisestä, kommentoidusta bibliografiasta. Kokeen tarkoituksena on mitata, miten ajatteleme, millaisia kysymyksiä esitämme ja miten yleensä näemme elokuvatutkimuksen sekä suhteemme siihen. Kokeeseen ei anneta mitään kirjalueteloita ja periaatteessa siinä voidaan kysyä mitä tahansa elokuvatutkimukseen liittyvää. Osan

kysymyksistä on tarkoitus kuulua kunkin kokeeseen osallistujan erikoisalueeseen, osa taas on varmasti sellaisia, joista kokeen suorittajan ei pitäisi tietää mitään (kuten vaikkapa egyptiläinen musikaali ja kansallinen elokuva). Jos kysymys ei kuulu opiskelijan tietämyksen piiriin, opiskelijan odotetaan kääntävän sen hyväkseen kytkemällä se omiin erikoisalueisiinsa sekä esittämällä mielenkiintoisen tavon lähestyä kysymystä.

Monissa yliopistoissa Qualifying Exam on eräänlainen Ph.D.-opintoihin kuuluva "neuvoa-antava" tutkinto, jolla lähinnä testataan, mitkä ovat opiskelijan vahvoja ja mitkä heikkoja puolia, eli mitä tietoja opiskelijan olisi syytä syventää. Iowassa koe palvelee samaa tarkoitusta, mutta sen lisäksi sitä käytetään myös toiseen vaiheeseen pääsykokeena. Kokeen perusteella hylätään keskimäärin neljäsosa Ph.D.-ohjelmaan jo hyväksytyistä opiskelijoista. Hylkäys voi perustua esimerkiksi siihen, ettei opiskelijan tutkimusote näytä sopivan lainkaan ohjelman tavoitteisiin tai siihen, ettei kokeen suorittajalla nähdä olevan tarpeeksi lupaavaa tulevaisuutta tutkijana. Ongelmana tietysti on, ettei tällainen koe välttämättä pysty mittaamaan kenenkään kykyä selvittää Ph.D.-ohjelmassa tai myöhemmin tutkijana. Tästä tietoisena osa kokeessa hyläytyistä opiskelijoista hakeutuukin muihin elokuvatutkimuksen tai muiden alojen jatkokoulutusohjelmiin, jotka vastaavat paremmin heidän tarpeitaan. Kokeen luonteesta johtuen se on tietysti toisen vuoden Ph.D.-opiskelijoiden suurin huolenaihe: meillä kaikilla kolmella koe on edessä syksyllä 1995.

Henkiset ja materiaaliset resurssierot

Suomalaisen jatkokoulutukseen nähden suurin ero täkäläis-

sessä järjestelmässä on, että täällä todellakin saa mielekästä opetusta omalta alaltaan perustutkinnon jälkeenkin. Opiskelu on kokopäivätoimista, opiskelijat ovat motivoituneita ja päteviä. Hyvää opiskeluilmapiiiriä edesauttaa myös se, että jatkokoulutusohjelmaamme on varsin vaikea päästä: Ph.D.-ohjelmaan pääsi viime vuonna yksi kahdestakymmenestä hakijasta.

Näin tiukka seula varmistaa yleensä sen, että ohjelmaan valitut opiskelijat ovat todellakin valmiita tekemään töitä opintojensa edestä sekä tietysti myös vaatimaan opettajiltaan samantyyppistä panostusta. Opettajat taas ovat — toisin kuin liian usein Suomessa — erittäin kiinnostuneita opiskelijoistaan ja näiden menestyksestä, sillä oppiaineen ja myös opettajien maine perustuu paljolti siihen, miten päteviä jatkokoulutettavia nämä pystyvät tuottamaan.

Toinen iso etu Suomeen nähden on paremmat materiaaliset resurssit. Aikana jolloin suomalaiset yliopistokirjastot painivat yhä pahempien rahoitusongelmien kanssa, on todella ilo nauttia loistavasta yliopiston kirjastosta. Saatavilla olevan kirjallisuuden määrä on aivan eri tasolla, yliopisto tilaa käytännössä lähes kaikkia tärkeimpiä kulttuurintutkimuksen ja elokuva-tutkimuksen lehtiä, useimmat kirjat ja lehdet ovat avohyllyisissä, kaukolainat ovat ilmaisia, tietokoneistetut haut ovat paljon pidemmällä jne.

Myös oman oppiaineeni resurssit ovat entistä opinahjoani paremmat: Entinen Turun laitokseni sai määrärahojen puutteessa vuosien mittaan hankittua vaivoin muutaman video- ja yhden videolevysoittimen [video disc player], eikä "tietenkään" omaa 16 mm:n elokuvaprojektorita. Nykyisessä oppiaineessani on useimmissa luokkahuoneissa oma nauhuri ja 16 mm:n pro-

jektori. Näiden lisäksi opiskelijoilla on käytössä kuusi pientä katselukoppia, joissa on kaikissa kaksi nauhuria (beta ja VHS tai tuuman nauhaa käyttävä nauhuri). Communication Studies -laitosyksikön pääluokahuoneesta löytyy kaksi 35 mm:n projektoriä, kaksi uutta 16 mm:n projektoriä, aivan uusi surround sound -järjestelmä ja loistava suurkuvaprojektori. Oppiaineella on oma 16 mm:n elokuvien kokoelmansa, jota täydentää yliopiston kokoelma; yhdessä ne kattavat muutama sata elokuvaa.

Hakuprosessi

Yhdysvalloissa jatko-opiskelusta kiinnostuneiden kannattane muistaa, että pyrkiminen amerikkalaiseen yliopistoihin voi olla toisinaan melko työläs tai ainakin aikaa vievä prosessi. Pari sanaa omista kokemuksistani.

Ensimmäinen huomioon otettava seikka lienee hakuajat. Joidenkin elokuvatutkimuksen laitosten hakuajat umpeutuvat jo joulukuussa, ja useimpien viimeistään helmikuun alussa. Itse aloitin hakuprosessin muistaakseni joskus marraskuussa huomatakseni vain, että aika ei ole riittävä kaikkien todistusten saamiseen ja kokeiden (TOEFL ja GRE) suorittamiseen. Hakuajan umpeutuessa hakijoilla pitää olla useimmissa tapauksissa kaikki paperit liitteineen jätettynä sisään: varsinainen hakulomake, selvitys rahoituksesta (tämän voi lähettää useimmissa tapauksissa myöhemminkin), yliopiston päästötodistukset ja listaukset suoritetuista kursseista ja niiden arvosanoista, todistus TOEFL-kielikokeesta, todistus GRE-kokeesta, kahdet tai kolmet suositukset, "personal essay" ja kirjoitusnäyte. Kaikki tietyksi englanniksi, ja useimmiten kahtena kappaleena.

TOEFL-kielitodistuksen saa osallistumalla kokeeseen, joka

järjestetään viitisen kertaa vuodessa Helsingissä (sekä ilmeisesti kerran tai kaksi Turussa ja Tampereella); GRE-koe taas järjestetään hieman harvemmin ja pelkästään Helsingissä. GRE-koe on olevinaan eräänlainen älykkyysskoe, jonka kaikki amerikkalaisetkin opiskelijat suorittavat (valitettavasti sama koe ulkomaalaisille). Se mittaa sanaston (siis englannin) laajuutta, tekstin ymmärrystä ja matemaattisia kykyjä. Koe on kielitämättä varsin vaikea niille, jotka eivät puhu englantia äidinkielenään, mutta toisaalta yliopistot ottavat tuloksia soveltaessaan huomioon TOEFL-pisteet. TOEFL (Test of English as Foreign Language) taas on yksinkertaisesti englannin koe, joka testaa lähinnä kuullun ymmärtämistä ja luettua. Sekä TOEFL että GRE kannattaa suorittaa niin aikaisin kuin mahdollista, sillä niihin täytyy ilmoittautua puolitoista ehkä kaksikin kuukautta ennen koepäivää, ja tulostenkin saaminen kestää kuukauden verran.

"Personal essay" on parin liuskan selvitys, miksi hakija haluaa jatko-opiskelemaan kyseiseen ohjelmaan ja miksi juuri hänet pitäisi valita ohjelmaan kymmenistä hakijoista. Tekstinäyte taas on 10–15 liuskan mittainen esse, jolla haluat osoittaa pätevyytesi ja nokkeluutesi elokuvatutkimuksen opiskelijana.

Tietoa amerikkalaisista yliopistoista löytyy yleensä yliopistojen kansainvälisistä keskustuksista sekä American Centeristä Helsingistä. Minulla oli aikamoisia vaikeuksia löytää pelkästään elokuvatutkimuksen jatko-opetusta antavien laitosten osoitteita, eli siihenkin kannattaa varata oma aikansa.

Itse pääsin opiskelemaan myös Englantiin Warwickin yli-

opistoon, mutta valitsin Iowan sen takia, että täällä voin saada lisää opetuskokemusta ja että Englannissa ei anneta jatko-opiskelijoille varsinaista opetusta (kursseja) — opiskelu on Suomen tapaan lähinnä väitöskirjan kirjoittamista. Englannin hakuprosessi oli jonkin verran yksinkertaisempi ja nopeampi, koska liitteitä pyydettiin vähemmän eikä hakijoilta (luonnollisesti-kaan) vaadittu GREn suorittamista (kielikoe sen sijaan oli suoritettava).

Yksi eteen tuleva ongelma harkitessa Yhdysvalloissa opiskelua on tietysti rahoitus. Paras rahoittaja lienee Suomen Akatemian ulkomaan apurahat, joiden turvin itsekkin opiskelen. Perässä tulevat erilaiset säätiöt sekä fullbright-apurahat. Lisäksi rahoitusta kannattaa hakea myös Yhdysvalloista: amerikkalaiset yliopistot pystyvät usein tarjoamaan osalle graduate schoolin opiskelijoista ainakin osarahoitusta esimerkiksi palkkaamalla jatko-opiskelijoita henkilökunnan tutkimusapulaisiksi tai käyttämällä heitä ns. opetusassistentteina (teaching assistant). TA:t, kuten teaching assistant lyhennetään, voivat esimerkiksi johtaa tiettyjen kurssien keskusteluryhmiä, auttaa professoria arrostelussa, luennoida osia kursseista tai koko kurssinkin.

Martti Lahti

Lisätietoja hakuprosessista ja elokuvatutkimuksen jatko-opiskelusta Yhdysvalloissa voi yllä mainittujen lähteiden lisäksi kysellä myös suoraan minulta sähköpostin välityksellä (martti-lahti@uiowa.edu).

Laitoksen osoite

Dept. of Communication Studies
105 Becker Communication Bldg.
Iowa City, Iowa 52242-1498
Tel +1-319-335 0575
Fax +1-319-335 2930